

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

Освітня програма «Образотворче мистецтво»

Першого (бакалаврського) рівня

**Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне
мистецтво, реставрація»**

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від “18 ”01. 2024 р.**

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Рисунок
Викладач (-і)	Сандюк В.С., доц. кафедри Сандюк Л.П., старший викладач кафедри Попенюк Ю.А., доц. кафедри Кіндрачук В.Б., старший викладач Бойчук Б.В., професор Якимечко М.Б. – доцент кафедри
Контактний телефон викладача	Сандюк В.С.+380679480288 Сандюк Л.П.+380672719961 Попенюк Ю.А. +380678112523 Кіндрачук В.Б. +380963726581 Бойчук Б.В., 0342523429 Якимечко М.Б. +380679505937
E-mail викладача	Сандюк В.С. volodymyr.sandyuk@pnu.edu.ua Сандюк Л.П. larisa.sandiuk@pnu.edu.ua Попенюк Ю.А. yuliya.popenyuk@pnu.edu.ua Кіндрачук В.Б. volodymyr.kindrachuk@pnu.edu.ua Бойчук Б.В., boichuk.b@gmail.com Якимечко М.Б. mykola.yakymechko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	18 кредитів ЄКТС, 540 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації із студентами проводяться відповідно до графіку розміщеного на інформаційному стенді та сайті кафедри. Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є художній рисунок - однієї з найважливіших і дуже розвинених галузей образотворчого мистецтва, що лежить в основі всіх видів зображень на площині.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з 12 тем, які охоплюють лекційні й практичні заняття, а також самостійну роботу студентів. Весь курс поділено на чотири змістові модулі: Змістовий модуль 1. Рисунок натюрморту з простих геометричних фігур та предметів побуту; Змістовий модуль 2. Рисунок натюрморту з архітектурними елементами. Змістовий модуль 3. Вивчення анатомічної будови голови людини. Змістовий модуль 4. Рисунок гіпсової голови людини.</p> <p>Навчальна дисципліна «Рисунок» пов'язана з іншими фаховими навчальними дисциплінами, які викладаються в інституті, зокрема «Живопис», «Основи композиції», «Історія мистецтв», Також, «Рисунок» є основою для вивчення на третьому і четвертому курсі дисципліни «Рисунок та живопис за фахом».</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни є оволодіння студентами основ теорії та практики академічного рисунку, як базової дисципліни підготовки митців-художників.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є:</p>	

- оволодіння рисунком як основою образотворчої грамоти, що дозволяє отримати знання і навички, необхідні для розвитку професійних і творчих якостей художника, а саме: художньої спостережливості, зорової пам'яті, образного мислення, творчої уяви і фантазії, естетичного смаку, а також тренує око і руку художника.
- професійна підготовка фахівця з високим рівнем майстерності щодо самостійного творчого вирішення завдань художньої і педагогічної діяльності.
- практичне оволодіння студентами рисунком, як мовою образотворчого мистецтва;
- вивчення основ рисунку шляхом теоретичного вивчення та виконання практичних завдань із зображення натюрмортів та гіпсових моделей голови людини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)..

ЗК 11.Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних

ФК 4.Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.

ФК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

ФК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

Результати навчання

1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	8
практичні заняття	186
самостійна робота	346

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1,2,3,4	«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» м	1-2	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота

1 курс			
І семестр			
Змістовий модуль 1. Рисунок натюрморта з простих геометричних фігур та предметів побуту. (Екзамен)			
Тема 1. Рисунок як основа образотворчого мистецтва. Лінійна та повітряна перспектива.	2		
Тема 2. Рисунок натюрморта з кількох гіпсових геометричних предметів. Формат А-2, папір, олівець.		28	50
Тема 3. Рисунок натюрморта з предметів народного побуту (Гуцульщини, Покуття, Опілля) простої форми та драперії. Формат А-2, папір, олівець.		30	64
II семестр			
Змістовий модуль 2. Рисунок натюрморта з архітектурними елементами. (Залік)			
Тема 4. Особливості рисунку елементів архітектури.	2		
Тема 5. Рисунок натюрморта з гіпсовим пластом архітектурного фризу. Формат А-2, папір, олівець.		20	44
Тема 6. Рисунок натюрморта з гіпсовою капітеллю. Формат А-2, папір, олівець.		24	44
2 курс			
III семестр			
Змістовий модуль 3. Вивчення анатомічної будови голови людини. (Залік)			
Тема 7. Особливості рисунку черепа та м'язів людини.	2		
Тема 8. Рисунок черепа людини у кількох положеннях. Формат А-2, папір, олівець.		24	40
Тема 9. Рисунок гіпсової обрубної моделі голови людини. Формат А-2, папір, олівець.		20	46
IV семестр			
Змістовий модуль 4. Рисунок гіпсової голови людини. (Екзамен).			
Тема 10. Особливості рисунку голови людини.	2		
Тема 11. Рисунок гіпсових частин обличчя людини. Формат А-2, папір, олівець.		20	30
Тема 12. Рисунок гіпсової голови (Антиноя, Венери, Давида, Аполлона). Формат А-2, папір, олівець.		20	28
Всього	8	186	346

6. Система оцінювання дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

Оцінювання з навченої дисципліни проводиться з метою перевірки знань і вмінь студентів, виявлення якості засвоєних компетентцій, формування рейтингу успішності. Оцінювання результатів навчання відбувається на принципах систематичності, об'єктивності та прозорості.

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Оцінювання результатів навчання відбувається згідно положення «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» розміщеного на сайті університету: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти визначені у Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника:

https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf

Семестровий (підсумковий) контроль з дисципліни «Рисунок» проводиться у формі (екзамену -1 семестр, заліку -2 семестр, заліку – 3 семестр, екзамену – 4 семестр. Навчання оцінюється за 100 бальною шкалою.

Шкала оцінювання			
Університетська	Національна		Шкала ЄКТС
90-100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
1-25			Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Оцінювання результатів навчання з дисципліни передбачає поточне оцінювання на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, а також складання екзамену.

Загальна система розподілу балів за різні види робіт

1 семестр (екзамен)

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	

Тема 2	20
Тема 3	20
Самостійна робота	
Тема 2	5
Тема 3	5
Екзамен	50
Заг. к-ть	100

2 семестр (залік)

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	
Тема 5	40
Тема 6	40
Самостійна робота	
Тема 5	10
Тема 6	10
Заг. к-ть	100

3 семестр (залік)

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	
Тема 8	40
Тема 9	40
Самостійна робота	
Тема 8	10
Тема 9	10
Заг. к-ть	100

4 семестр (екзамен)

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	
Тема 11	20
Тема 12	20
Самостійна робота	
Тема 11	5
Тема 12	5
Екзамен	50
Заг. к-ть	100

Вимоги до письмової роботи

Студенти виконують творчі завдання із самостійної роботи.

Під час самостійної роботи студенти виконують творчі роботи згідно тематики та завдань визначених викладачем. Це завдання переважно стосуються виконання начерків окремих

предметів побуту та структурних частин голови людини, декоративного вирішення натюрмортів тощо.

Конвертація балів за кожен тему самостійної роботи

1 та 4 семестр

Національна оцінювання	шкала	Конвертація у бали
5		5
4		4
3		3
2		-

2 та 3 семестр

Національна оцінювання	шкала	Конвертація у бали
5		10
4		8
3		5
2		-

Практичні заняття

Під час практичних занять студенти виконують творчі роботи згідно тематики та завдань визначених викладачем. Вимоги до виконання студентами практичних робіт подаються викладачем перед виконанням кожного завдання. Перегляд творчих робіт відбувається в кінці кожного семестру у дату затверджену на засіданні кафедри.

Система оцінювання практичних занять визначена у Положенні про «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника».

Конвертація балів з навчальної дисципліни за кожен тему практичного заняття

1 та 4 семестри

Національна оцінювання	шкала	Конвертація у бали
5		20
4		15
3		10
2		-

2 та 3 семестри

Національна оцінювання	шкала	Конвертація у бали
5		40
4		30

	3	20
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умови допуску до підсумкового контролю визначаються в Положенні про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf) та згідно положення «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» розміщеного на сайті університету: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p> <p>Студент допускається до семестрового контролю при відсутності пропусків занять та виконанні усіх видів робіт передбачених силабусом навчальної дисципліни.</p> <p>Здобувач не допускається до складання екзамену, якщо впродовж семестру він набрав менше ніж 25 балів. У цьому випадку йому у відомості робиться запис “не допущений” і виставляється набрана кількість балів. Допускається, як виняток, з дозволу завідувача кафедри, виконання у визначений кафедрою строк, здобувачем вищої освіти додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p>	
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Вивчення дисципліни передбачає залік в кінці 2 та 3 семестра.</p> <p>Залік виставляється на останньому занятті. Оцінка у 100 – бальній шкалі формується як сума балів за практичні заняття та самостійну роботу студента.</p> <p>Вивчення дисципліни передбачає <u>складання</u> всіма студентами екзамену у письмовій формі в кінці 1 та 4 семестра.</p> <p>Екзамен здійснюється у формі практичної роботи на тематику відповідного змістового модуля. Рисунок виконується олівцем на аркуші формату А-2.</p> <p>Студент повинен:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Виконати рисунок згідно з вимогами композиції та перспективи. – Правильно передати пропорції предметів (конструктивна побудова). – Виявити форму предметів засобами передачі світлотіньових відношень штрихування. <p>Максимально за екзамен студенти можуть отримати 50 балів.</p> <p style="text-align: center;">Конвертація балів за екзамен 1 та 4 семестр</p>	

Національна шкала оцінювання	Конвертація у бали
	5
4	35-44
3	25-34
2	-

7. Політика навчальної дисципліни

Практичні роботи:

Планується виконання студентами практичних творчих робіт, начерків тощо.

Академічна доброчесність:

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності визначено в таких документах ЗВО:

1. Положенні про запобіганні академічному плагіату (нова редакція) у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

метою якого є запобігання та виявлення плагіату в наукових, навчально- і науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників, здобувачів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання; розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

2. Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція), <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, в якому зазначаються права та обов'язки комісії, вимоги до її складу та порядок роботи;

3. Кодекси честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція), <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf>, в якому принцип академічної доброчесності сформульовано як один із основних принципів поведінки члена університетської громади.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.

Пропуски занять відпрацьовуються шляхом підготовки індивідуальних творчих завдань (практичних робіт, начерків тощо) та опрацювання літератури із лекційних курсів.

Додаткові бали

Додаткові бали здобувачі освіти можуть отримати за домашні завдання, поглиблене вивчення певних питань за додатковою літературою з лекційних курсів; виконання додаткових завдань із практичних занять.

За рішенням кафедри здобувачам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів тощо, можуть присуджуватися додаткові бали.

Неформальна освіта

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

1. Рекомендована література

1. Басанець Л. В. Застосування техніки рисунка для виконання практичних завдань з рисунку натюрморту. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Теорія та практика малюнку» для самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого року навчання

- спеціальності 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Одеса, 2017. 25 с.
2. Білецька А. Б. Все про рисунок. Незамінний довідник для художників. Київ : Арт-Роднік, 1998. 144 с.
  3. Гетьман Ю. А., Стельмах Л. С. Рисунок. Вивчення і зображення голови людини. Навчальний посібник для студентів . Луцьк: ЛНТУ, 2020. 92 с.
  4. Перепада В. В. Рисунок. Проблеми ворчості в навчальному процесі. Львів :Палітрадруку, 2003. 288 с.
  5. Сухенко В., Засипкін О. «Перевірочний» метод натурального рисування. Українська Академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці : наук. зб. Київ :Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, 2012. Випуск 19. С. 112–124.
  6. Сухенко В. О. Рисунок. Навчальний посібник. Київ : BONAMENTE, 2004. 184 с.
  7. Туманов І. М. Рисунок. Живопис. Скульптура: навч. посіб. Львів : Аверс, 2010. 496 с.
  8. Турченко О. Київська малювальна школа
  9. Ятченко Ю. М. Мистецтво рисунка. Київ : НАУ, 2005. 60 с.
  10. The Thomas Fisher Rare Book Library, University of Toronto, Anatomia Digital Collection (accessed August 2008). Веб. 29 Верес. 2021. URL:
<http://www.jbiocommunication.org/issues/35-1/assets/feature2/14.html>. Bernhard, Siegfried Albinus. Tabulae sceleti et musculorum corporis humani. London, 1749.
  11. Historical Anatomies on the Web. Веб. 29 Верес. 2021. URL:
https://www.nlm.nih.gov/exhibition/historicalanatomies/albinus_bio.html.

Допоміжна

1. Giovanni Tommasi Ferroni. Canto Dopo Canto. SanBenedetto del Tronto. OPERA, 2021. 176 p. 14. Giovanni Civardi. Il Nudo Maschille Strutture e Metodi di Rappresentazione. Milano/Il Castello/Collane Tecniche, 1991. 224 p.
2. Ivan Lendl. Alfons Mucha. Bratislava: Slovart, 2018. 320 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>

Викладачі

_____ доц. Сандюк В.С.

_____ ст.викл. Сандюк Л.П.

_____ доц. Попенюк Ю.А.

_____ ст. викл. Кіндрачук В.Б.

_____ проф. Бойчук Б.В.

_____ доц. Якимечко М.Б.